Súd:	Krajský súd Trnava
Spisová značka:	10CoP/32/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu:	2513209911
Dátum vydania rozhodnutia:	25. 03. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	Mgr. Dušan Čimo
ECLI:	ECLI:SK:KSTT:2015:2513209911.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedu Mgr. Dušana Čima a sudcov JUDr. Zlatice Javorovej a Mgr. Jozefa Mačeja vo veci starostlivosti o maloleté dieťa: D. K., nar. XX. S. XXXX, bytom u matky, zast. opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Piešťany, pracovisko Hlohovec, matky: C. K., nar. XX. K. XXXX, bytom Y., L. XX a otca: Bc. W. K., nar. XX. D. XXXX, bytom Y., E. X/B, o zníženie výživného, o odvolaní otca proti rozsudku Okresného súdu Trnava z 23. júna 2014 č. k. 19P/77/2013-42 takto

r o z h o d o l :

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej p o t v r d z u j e .

V časti trov konania napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa r u š í .

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol návrh (ktorým sa otec domáhal zníženia výživného zo sumy 90 eur na 40 eur mesačne od 31. augusta 2012 a tomu zodpovedajúcej zmeny skoršieho rozhodnutia o výživnom) a vyslovil tiež, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Rozhodnutie vo veci samej odôvodnil právne ust. § 62 ods. 2 a 3, § 75 ods. 1 a § 78 ods. 1 vety prvej Zák. o rodine (zákona č. 36/2005 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení); vecne potom prakticky tým, že oproti času ostatnej úpravy výšky výživného (rozsudkom Okresného súdu Piešťany z 2. mája 2012 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave z 13. novembra 2012 - v konaní vedenom prvým z takýchto súdov pod sp. zn. 9P/22/2011 a druhým pod sp. zn. 24CoP/82/2012) nedošlo k žiadnej už skôr nezohľadnenej zmene pomerov, pre ktorú by návrh v prejednávanej veci šlo považovať za dôvodný. Ako stav narodenia sa otcovi ďalšieho dieťaťa (maloletej B., nar. XX. M. XXXX), tak i stav skončenia jeho pracovného pomeru u spoločnosti D. s.r.o. k 31. augustu 2012 z dôvodov pričítateľných otcovi (ktorého príjmy v takomto skoršom zamestnaní boli podstatne lepšími než tie aktuálne, na druhej strane však zároveň horšími než tie pri zamestnaní otca u spoločnosti T. a.s.) tu totiž bol už v čase zaoberania sa súdmi skorším návrhom otca na zníženie výživného (ktorý bol zamietnutý rozsudkom Okresného súdu Piešťany z 28. februára 2013 č. k. 12P/178/2012-59 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave z 26. júna 2013 č. k. 24CoP/57/2013-73); opätovné posudzovanie raz už posúdených skutočností by bolo neprípustnou reparáciou právoplatného rozhodnutia a na súčasný nižší príjem otca nešlo vziať zreteľ, ak do takejto situácie sa otec dostal vlastným zavinením; argumentoval tiež okresný súd, ktorý napokon „rozhodnutie“ o trovách konania odôvodnil prakticky právne citáciou ust. § 146 ods. 1 písm. a/ O. s. p. (Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení) a vecne povahou konania.

Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie iba otec a navrhol ho zmeniť vyhovením jeho návrhu v plnom rozsahu s praktickým zotrvaním na výhrade, podľa ktorej bolo potrebné vykonať dokazovanie na objasnenie ním tvrdenej skutočnosti a síce, že už k ukončeniu jeho zamestnania u spoločnosti T. a.s.

(predchádzajúceho neskoršiemu zamestnaniu sa u spoločnosti D. s.r.o. nedošlo z jeho vôle, ale pre prepúšťanie, ktoré on (otec a odvolateľ v jednej osobe) nemal možnosť ovplyvniť, pričom ponechanie výživného v doterajšej výške nerešpektuje ani ustálenú rozhodovaciu prax súdov, podľa ktorej na všetky vyživovacie povinnosti možno počítať nanajvýš s 25 - 30 percentami z príjmu výživou povinného (čo v jeho prípade splnené taktiež nie je).

Matka navrhla napadnutý rozsudok potvrdiť ako vecne správny predovšetkým pre stotožnenie sa s jeho odôvodnením, ako aj pre názor o účelovom počínaní otca, ktorého skutočné pomery sú výrazne lepšie než tie deklarované.

Opatrovník odvolací návrh nepodal.

Odvolací súd prejednal podľa § 212 ods. 1 a ods. 2 písm. a/ a b/ O. s. p. v medziach odvolania celú vec (pokiaľ šlo o vec samu preto, že tu šlo o konanie zahájiteľné aj bez návrhu, teda o konanie, v ktorom súd nie je viazaný návrhmi účastníkov vrátane odvolacích návrhov a to tým skôr, ak v tejto konkrétnej veci bola jediným predmetom konania požiadavka na úpravu výšky skôr určenej vyživovacej povinnosti; v časti trov konanie potom pre závislosť príslušného výroku rozsudku - nech aj v tomto prípade len formálnu - od rozhodnutia vo veci samej) a to podľa § 214 ods. 1, § 211 ods. 2 a § 101 ods. 2 O. s. p. na pojednávaní v neprítomnosti zástupcu riadne predvolaného opatrovníka maloletého (ktorý neprítomnosť ospravedlnil len plnením pracovných povinností, teda iným než dôležitým dôvodom a to za výslovného súhlasu s prejednaním veci v jeho neprítomnosti), doplnil dokazovanie oboznámením podstatných častí spisov Okresného súdu Piešťany sp. zn. 12P/178/2012 a 3C/202/2010 a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok len vo veci samej treba považovať za vecne správny, nakoľko súd prvého stupňa zistil skutkový stav v miere dostatočnej pre rozhodnutie a vec tiež v takejto časti principiálne správne posúdil (až na otázku trov konania) po právnej stránke.

Odvolací súd totiž najmä už úvodom považuje za potrebné uviesť, že nevidí žiaden dôvod, pre ktorý by nemal akceptovať argumentáciu súdu prvého stupňa zanesenú do odôvodnenia napadnutého rozsudku, majúcu podporiť zvolený spôsob rozhodnutia (čiže zamietnutie aj v poradí druhého návrhu otca na zníženie výživného). U dôvodov, ktorým z pohľadu logiky, presvedčivosti či argumentačnej súdržnosti nešlo v podstate nič vytknúť, by tak odvolaciemu súdu zásadne postačovalo i len konštatovanie správnosti takýchto dôvodov (v zmysle prvej časti ust. § 219 ods. 2 O. s. p.), na zdôraznenie správnosti uvažovania takýmto spôsobom a najmä na argumentačné podopretie úvah, pre ktoré boli návrh i naň nadväzujúce odvolanie otca v prejednávanej veci bez nádeje na úspech, však dopĺňa (§ 219 ods. 2 O. s. p. in fine) nasledovné :

Primárne k procesnému rozmeru problému (a k možnostiam súdov pri naložení s ostatným návrhom otca) platí, že otec predmetom návrhu v prejednávanej veci urobil požiadavku na zníženie výživného, ktorú založil na skutočnostiach, z ktorých obe (1. pokles pôvodného príjmu aj 2. narodenie sa ďalšieho dieťaťa otca, spojené s vznikom vyživovacej povinnosti k takémuto dieťaťu) boli už predmetom posudzovania v oboch vyššie spomínaných skorších konaniach (pričom v prvšom z nich a to v konaní vedenom Okresným súdom Piešťany pod sp. zn. 9P/22/2011 a následne Krajským súdom v Trnave pod sp. zn. 24CoP/82/2012 vznik ďalšej vyživovacej povinnosti otca bol dôvodom na zníženie výživného k maloletému D. zo skorších 109,54 eur na 90 eur mesačne a v takomto konaní, ako aj v neskoršom konaní o zníženie výživného, vedenom piešťanským okresným súdom pod sp. zn. 12P/178/2012 a tunajším krajským súdom pod sp. zn. 24CoP/57/2013, súdmi nebola prijatá argumentácia majúca pôvod v opustení skoršieho zamestnania otca a zanechaní ním takto aj lepšieho - než z neskôr produkovaných dôkazov sa podávajúceho - príjmu). V akomkoľvek ďalšom konaní na tieto skutočnosti už nebolo možné prihliadať, pretože opak by bol naozaj vstupovaním do výsledkov už právoplatne skončených súdnych konaní (diskutovanými otázkami sa už zaoberajúcich) bez toho, aby platné právo takúto revíziu záverov zo skorších konaní umožňovalo. Nebyť pristúpenia k nim aj skutočnosti zamestnania sa otca v súčasnom zamestnaní (u spoločnosti C., s.r.o., P., L.. D. X od 1. apríla 2013), na ktorú súd prvého stupňa ani odvolací súd v žiadnom zo skorších konaní prihliadnuť nemohol (keďže táto v čase rozhodovania Okresného súdu Piešťany rozsudkom z 28. februára 2013 vo veci sp. zn. 12P/178/2012 ešte nejestvovala a Krajský súd v Trnave, rozhodujúci o odvolaní otca v konaní sp. zn. 24CoP/57/2013

bez nariadenia pojednávania, sa o nej napriek rozhodnutiu až 26. júna 2013 nedozvedel), nebola by tu ani možnosť vecného zaoberania sa nateraz ostatným návrhom otca zo strany ktoréhokoľvek súdu (ale konanie by muselo byť zastavené pre neodstrániteľnú prekážku konania v podobe veci právoplatne rozsúdenej podľa § 104 ods. 1 a § 159 ods. 3 O. s. p.). Práve táto jediná skutočnosť (nezohľadnená v žiadnom skoršom konaní s potrebou vyporiadania sa ňou až v prejednávanej veci) spôsobila, že návrh otca bol síce vecne prejednateľný, nešlo s ním však uspieť vecne a to prakticky z tých dôvodov, na ktoré poukázal už súd prvého stupňa.

Otec má nepochybne pravdu s poukazom na závery konštantnej rozhodovacej praxe tunajšieho odvolacieho súdu aj súdov prvého stupňa v jeho obvode, podľa ktorých I. na vyživovacie povinnosti výživou povinného rodiča počíta s výsekom zhruba v rozsahu 20 - 25% (nie 25 - 30%) výživou povinného rodiča a II. suma predstavujúca príslušný percentuálny podiel z príjmu výživou povinného rodiča sa zásadne rozdeľuje medzi všetky výživou oprávnené osoby. Ak je ale dôvod usudzovať (podľa už súdom prvého stupňa správne použitého ust. § 75 ods. 1 Zák. o rodine) na vzdanie sa výživou povinným rodičom alebo kýmkoľvek v pozícii výživou povinnej osoby bez dôležitého dôvodu či už výhodnejšieho zamestnania alebo iného majetkového prospechu, suma rozhodná pre rozvrhnutie na vyživovacie povinnosti sa určuje z tzv. hypotetického príjmu (t. j. z takého príjmu výživou povinnej osoby, ktoré je táto schopná dosahovať, ale ich zo subjektívnych príčin na jej strane nedosahuje).

Rozhodná právna úprava robiaca možnosť zmeny skoršieho rozhodnutia o výživnom závislou na existencii zmeny pomerov totiž pri narábaní s jednotlivými v tomto smere relevantnými (významnými) kritériami (ktorými sú podľa už súdom prvého stupňa citovaného ust. § 75 ods. 1 vety prvej Zák. o rodine na jednej strane odôvodnené potreby výživou oprávneného a na strane druhej možnosti, schopnosti a pomery výživou povinného) pracuje so zisťovaním a porovnávaním pomerov existujúcich v čase pôvodného rozhodnutia (majúceho sa prípadne zmeniť) aj v čase rozhodovania o zmene (teda spravidla v konaní o návrhu sledujúcom úpravu skoršieho rozhodnutia o vyživovacej povinnosti), resp. podľa okolností prípadu i v určitom časovom úseku predchádzajúcom začatiu konania o zmene (s prihliadnutím k dnes už len výnimočnej možnosti úpravy výšky výživného na maloleté dieťa i za čas troch rokov spätne od podania návrhu). Týmito pomermi sú opäť v závislosti na konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci buď reálne existujúce pomery účastníkov (rozumej pomery najčastejšie doložené i správami o príjmoch a celkovej finančnej a inej situácii tej-ktorej osoby, resp. inými tomu na roveň postavenými podkladmi), alebo (za splnenia určitých zákonom ustanovených podmienok) i pomery reálne síce neexistujúce, vyjadrujúce však najmä pri vyhodnocovaní miery schopnosti výživou povinnej osoby plniť si vyživovaciu povinnosť jej skutočné predpoklady zhostiť sa plnenia takejto povinnosti. Práve toto má na mysli i ustanovenie § 75 ods. 1 vety druhej Zák. o rodine, podľa ktorého na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie. Účelom tejto úpravy je ustanovenie miery schopností, možností a majetkových pomerov výživou povinného síce len na báze konštatovania hypotetických pomerov, na druhej strane však takých, ktoré by za riadneho chodu vecí, čiže za predpokladu skutočne zodpovedného počínania výživou povinného bolo možno dôvodne očakávať. Podobne je to inak aj u inej úpravy zakotvenej dnes v ust. § 63 ods. 1 vety druhej Zák. o rodine a predpokladajúcej postih rodiča poberajúceho príjmy z inej než závislej činnosti podliehajúcej dani z príjmu a neplniaceho si povinnosť takéto príjmy súdu preukázať, doložiť a prípadne sprístupniť aj iné potrebné údaje v podobe zákonnej domnienky priemerného mesačného príjmu takéhoto rodiča vo výške dvadsaťnásobku sumy životného minima; i keď v tomto prípade príslušná zákonná domnienka slúži jednak ako preventívny prostriedok na riadne plnenie si povinností osobami, u ktorých dosledovanie ich reálnych pomerov môže byť spojené s rôznymi ťažkosťami, ale i ako forma hroziacej sankcie za nerešpektovanie zákonom ustanovenej povinnosti (v podobe úvahy o takom mesačnom príjme výživou povinného, z ktorého i vymeranie inak drastického výživného by už nemuselo byť nepredstaviteľným, resp. neobhájiteľným).

Pri vyjdení z vyššie citovaného ustanovenia zákona však nevyhnutným je aj ďalší záver, podľa ktorého dôvodom pre ustúpenie od skoršieho ustálenia reálne nejestvujúcich, za riadneho chodu vecí však predpokladateľných možností, schopností a majetkových pomerov výživou povinného (ako od tzv. odrazového mostíka, čiže východiska pre úvahy o existencii prípadnej neskoršej zmeny pomerov) nemôže byť názor o obraznom vyžehlení si výživou povinným počínania z minulosti, zbavujúceho ho

možnosti plniť si vyživovaciu povinnosť vo vyššom rozsahu. Je to totiž práve nutnosť v každom (z viacerých do úvahy prichádzajúcich a podľa okolností prípadu môžbyť i reálne vedených) konaní o úpravu výživného porovnávať rozhodné kritériá, ktorá vylučuje, aby sa pri vyhodnocovaní pôvodného stavu v neskoršom konaní prihliadalo (z pohľadu tzv. východiskového momentu) na iné pomery, než v konaní skoršom, ak tu ide o prípad zamietnutia skoršieho návrhu. Toto samozrejme neplatí len v prípade opaku, teda vtedy, ak by s návrhom na úpravu rozsahu vyživovacej povinnosti bol zaznamenaný prinajmenšom čiastočný úspech, tu ale práve pre logiku veci, ktorá po právoplatnosti rozhodnutia zmeňujúceho skoršie rozhodnutie o výživnom prikazuje za nový východiskový stav (pre prípadné požiadavky na korekciu aj takéhoto ostatného rozhodnutia) brať už pomery existujúce tu v čase vydania takéhoto rozhodnutia (posledného rozhodnutia predchádzajúceho novému návrhu, pokiaľ takýmto rozhodnutím nedošlo k zamietnutiu skoršieho návrhu). Pri riadení sa už uvedenými úvahami a tiež základným leitmotívom právnej úpravy vyživovacej povinnosti k maloletým deťom, ktorým je záujem maloletého dieťaťa, je však namieste uzavrieť i to, že dôvodom pre upustenie od úvah o len hypotetickom príjme výživou povinného spôsobom vyplývajúcim z ust. § 75 ods. 1 vety druhej Zák. o rodine je iba taká zmena v možnostiach, schopnostiach alebo majetkových pomeroch takejto osoby, ktorá činí pomoc v podobe opretia sa o iné, než reálne existujúce pomery nepotrebnou, pretože by to bolo v rozpore so záujmom výživou oprávneného. Takouto zmenou je však logicky len zlepšenie možností, schopností a majetkových pomerov výživou povinného nad úroveň predstavovanú jeho skoršími hypotetickými pomermi.

O taký prípad však v prejednávanej veci nešlo a pokus o ďalšie zisťovanie príčin zanechania otcom oboch skorších zamestnaní (z ktorých každé ho na plnenie vyživovacích povinností vrátane tej k maloletému D. disponovalo viac než aktuálne dokladaný príjem vo výške minimálnej mzdy, u ktorého reálne uspokojenie sa zamestnanca len s ním a zotrvávanie napriek tomu v zamestnaní treba považovať za vysoko nepravdepodobné) nebol prijateľným.

Ak tu potom preukázateľne neboli ani žiadne iné faktory, považované tunajším súdom za príležitosť k ustúpeniu od vyššie priblíženej zásady (napr. skutočne závažné okolnosti, ktoré bránia rodičovi v zotrvaní v jeho pôvodnom zamestnaní - napr. preto, že je tu zdravotná indispozícia znemožňujúca výkon skôr vykonávaných prác), návrh otca nebolo možné považovať za dôvodný a pokiaľ súd prvého stupňa takýto návrh zamietol, rozhodol vecne správne.

Odvolací súd preto napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej podľa § 219 ods. 1 aj 2 O. s. p. ako vecne správny potvrdil.

Správnym ale nebolo „rozhodnutie“ o trovách konania, predstavujúce aj v tejto konkrétnej veci istý výraz pomerne tvrdošijného zotrvávania súdu prvého stupňa na platforme vypravovania aj rozhodnutí v konaniach zahájiteľných i bez návrhu tzv. náhradovými výrokmi, hoci tu o proces rozhodovania nejde a postup zvolený aj v prejednávanej veci právne nie je udržateľný. Tunajší odvolací súd totiž opakovane prízvukuje, že konania zahájiteľné aj bez návrhu (akým je aj každé konanie vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa) sa vyznačujú tiež tým, že v nich právo na náhradu trov konania účastníkov nevzniká podľa bezvýnimočného pravidla, nachádzajúceho sa v ustanovení § 146 ods. 1 písm. a/ O. s. p. (prakticky citovanom, avšak nevyloženom aj v odôvodnení napadnutého rozsudku v prejednávanej veci). Práve bezvýnimočnosť pravidla, o ktorom je reč, spôsobuje, že snahu o „obohatenie“ výroku súdneho rozhodnutia v konaniach zahájiteľných bez návrhu aj konštatovaním o nedostatku práva žiadneho z účastníkov na náhradu trov konania pri najlepšej vôli nejde označiť za rozhodovanie (tým je len proces výberu z aspoň dvoch do úvahy prichádzajúcich alternatív, z ktorých tá druhá tu chýba) a práve preto tu ide o výnimku z pravidla, podľa ktorého každé rozhodnutie majúce konanie skončiť by sa malo vyporiadať aj s otázkou trov konania. Tieto dôvody viedli aj v tejto konkrétnej veci odvolací súd k záveru o potrebe jednoduchého zrušenia tzv. náhradového výroku rozsudku súdu prvého stupňa podľa § 221 ods. 1 písm. h/ a i/ O. s. p. a k vedomému nerozhodnutiu odvolacieho súdu o trovách odvolacieho konania (pretože ani v tomto prípade nebolo by o čom rozhodovať).

K prijatiu tohto rozsudku došlo pomerom hlasov 3 : 0, teda jednomyseľne (čl. I § 3 ods. 9 posledná veta zákona č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení).

Poučenie:

Tento rozsudok nemožno napadnúť odvolaním.